

ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V UHERSKÉM HRADIŠTI A UHERSKÉM OSTROHU V LETECH 2005–2008

Dana Menoušková, Slováké muzeum, Uherské Hradiště

Při stavebních a rekonstrukčních aktivitách v historickém jádru Uherského Hradiště a Uherského Ostrohu uskutečnilo archeologické oddělení Slovákého muzea několik záchranných výzkumů. Představeny jsou ty, které vedla či zpracovávala autorka článku a při nichž došlo k zachycení nové nálezové situace a zjištění nových poznatků, nikoli tedy negativní archeologické výzkumy, tzv. dohledy.

1. Uherské Hradiště, parkoviště u nádraží ČD 2006

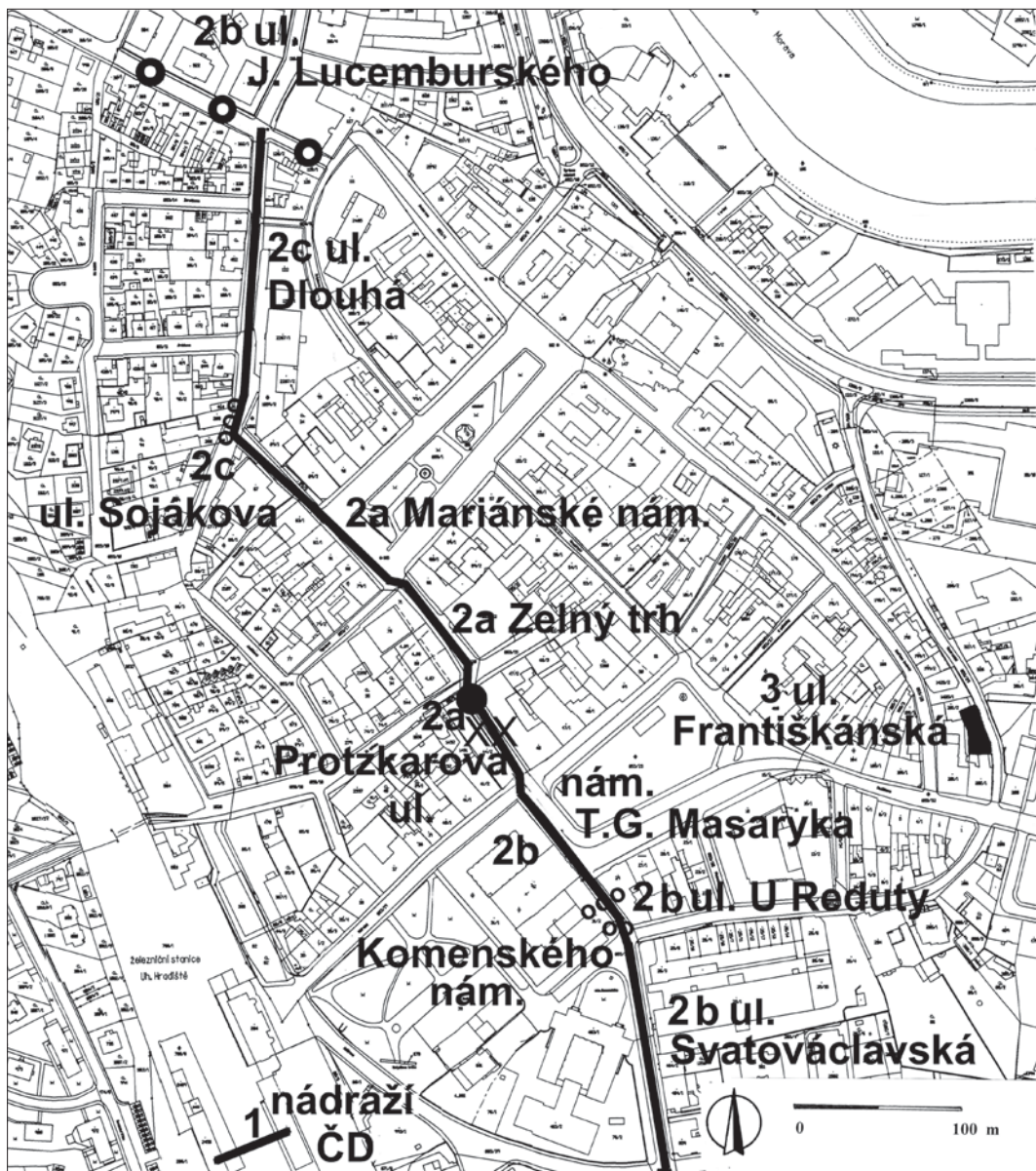
Při hloubení kanalizace v místě nynějšího parkoviště (48 m jihovýchodně od budovy ČD) došlo v červenci 2006 k narušení již zaniklé propusti – vyrovnávacího kanálu (NZ 766/06). Vlastní kanál probíhal kolmo na kolejiště (obr. 1:1). Oba původní vchody do něj však již byly zasypané. Kanál dosahoval délky necelých 41 m a byl postavený z opracovaných žulových bloků cca 0,3 m vysokých, přesně spárovaných. Jeho výška dosahovala 2,9 m, šíře 1 m. Mocnost zdiva činila minimálně zmíněných 0,3 m (obr. 2, 3). Strop propusti probíhal asi 1,3–1,5 m pod současným terénem.

Jak vyplývá z archivních materiálů poskytnutých pracovníky Českých drah k vybudování propusti došlo ve dvou stavebních fázích (patrně před rokem 1883 a kolem roku 1889). První část propusti o délce 15,8 m byla vybudována pod kolejištěm již v souvislosti s výstavbou železniční trati. Ta byla otevřena roku 1883 (vybudována v letech 1882–1883, provoz zahájen 1. dubna 1883). Posléze byla propust prodloužena, a to z obou stran, ústila tak dále od trati a dosahovala délky necelých 41 m. Tuto stavební fázi můžeme dát do souvislosti s německy psaným plánem, který se k propusti zachoval a jenž je datován rokem 1889. Ten dobře zachycuje jednotlivé stavební fáze. Ty jsou ostatně dobře odlišitelné i přímo v propusti. Plán z roku 1889 koresponduje i s údajem, že téhož roku probíhala jednání o rekonstrukcích mostních objektů na trati Kunovice – Uherské Hradiště.

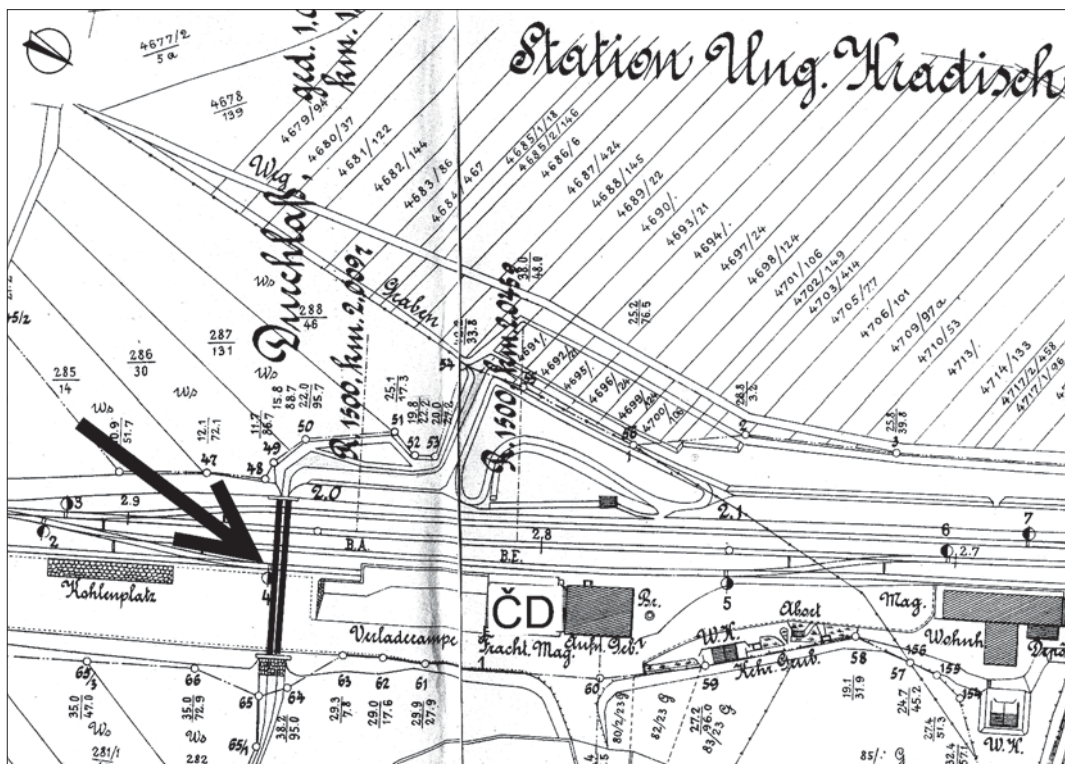
Propust sloužila nejspíše k odvádění spíše příležitostné vody z pod trati. Systematický odvod vody obstarával totiž jiný kanál (fakticky staré koryto Olšavy), který procházel dnešní ulicí Jiřího z Poděbrad k železniční trati a dále kolem dnešní budovy nemocnice. S ohledem na výšku propusti u budovy ČD, která činila 2,9 m, i způsob a kvalitu výstavby se při interpretaci funkce této propusti – kanálu naskytá možnost, že mohla v určité fázi sloužit i jako příležitostný podchod.

Přesné datum zániku propusti ani důvod nejsou známy. Ze studia archivních map, záznamů, podkladů ČD a starých fotografií Uherského Hradiště lze však vyvodit, že k zániku mohlo dojít v souvislosti s přístavbou skladišť k budově ČD ve 20.–30. letech 20. století. Na mapách a fotografiích, které zachycují stav po druhé světové válce, se již neobjevuje. Také plán z roku 1937 již na místo vchodu do propusti situuje skladiště. V této souvislosti je zajímavá zmínka, že trať byla roku 1927 přebudována. K zániku, resp. zasypaní ústí kanalizační propusti, tak mohlo dojít v souvislosti s touto přestavbou, k níž lze vztáhnout i stavbu zmíněných skladišť.

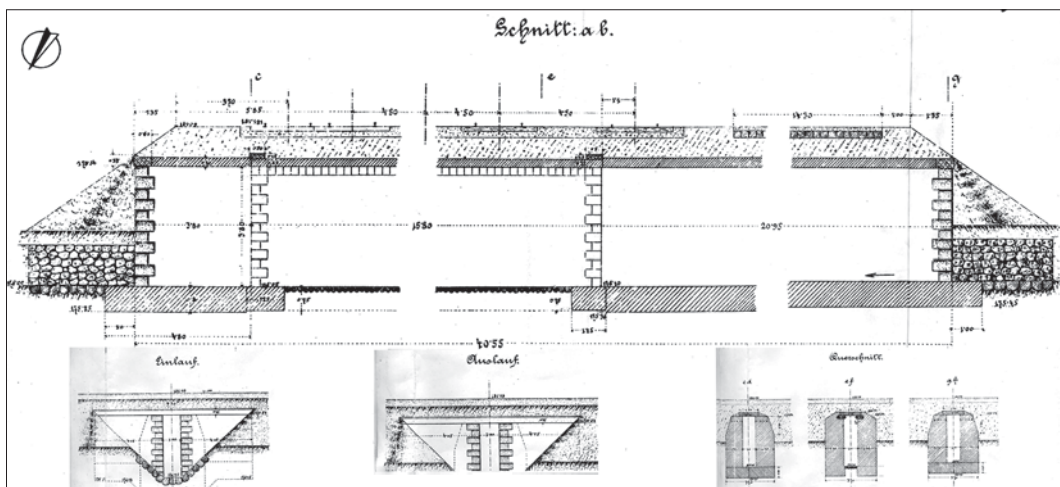
Lokalita je situována na mapě 1:5 000, odvozená, list Uherské Hradiště 5–0, rok vydání 1989, má tvar linie a vymezena je těmito koordináty od Z a J s. č. 406:135, 415:137. Parcelní č. 788/1. Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 181,05 m n. m. Z výzkumu nebyly získány žádné movité nálezy.

1. Výřez z katastrální mapy Uherského Hradiště. Archeologicky zkoumané lokality v letech 2006–2008 popisované v textu: 1 kanalizační propust, parkoviště u nádraží ČD, 2a oprava kanalizační stoky „V“, úsek Mariánské náměstí, Zelny trh, ul. Protzkarova, • zde označuje počátek kolonizačního osídlení na rozhraní ul. Protzkarovy, Na Splávku a Zelného trhu, X kamenný násyp ze střední doby hradištní a počátek středohradištního osídlení, 2b oprava kanalizační stoky „V“, úsek náměstí T. G. Masaryka, ul. U Reduty, Komenského náměstí, ul. Svatováclavská, oddělené sondy v ulici J. Lucemburského, ooo zde značí zdivo středověké hradby zjištěné v ulici U Reduty, oo předsunutý útvar barokního (?) opevnění města na rozhraní ul. U Reduty a Komenského nám., 2c oprava kanalizační stoky „V“, úsek ul. Dlouhá, ul. Sojákova, ooo zde opět značí zdivo středověké hradby zjištěné v křížení obou ulic, 3 polyfunkční dům, ul. Františkanská.

2. Uherské Hradiště, situační plán kanalizační propusti pod kolejištěm ČD. Převzato z plánu z roku 1890, upraveno. Podnikový archiv ČD.

3. Uherské Hradiště, řez kanalizační propusti pod kolejištěm ČD, detaily stavební úpravy vstupů, převzato z plánu z roku 1889, upraveno. Podnikový archiv ČD.

2. Uherské Hradiště, rekonstrukce kmenové stoky „V“ 2006–2008

V souvislosti s rekonstrukcí kmenové kanalizační stoky „V“ došlo v Uherském Hradišti v letech 2006–2008 k rozsáhlejšímu archeologickému výzkumu, který v souladu s postupem stavebních prací probíhal ve třech etapách.

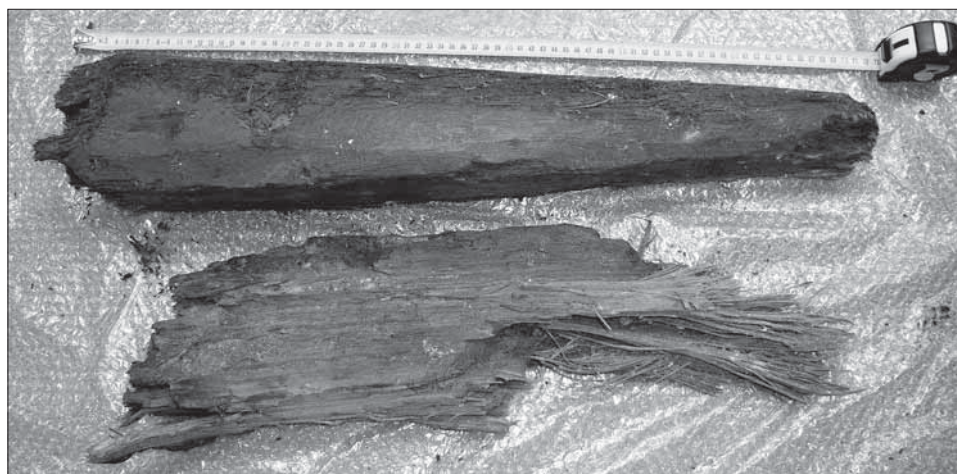
1. etapa (duben 2006–srpen 2006)

Výkopové práce začaly na rozhraní ulice Sojákovy a Mariánského náměstí, zde ovšem ještě bez dohledu archeologa. Další úseky, tj. výkop na Mariánském náměstí, Zelném trhu a na ulici Protzkarově, již byly pravidelně sledovány (obr. 1:2a). Jednalo se o výkop v exponované části města, kde již v minulosti byly známy nálezy základového zdiva velkomoravského stáří či stopy destrukce velkomoravské architektury (Snášil–Procházka 1982, 53–54; 1983, 63; 1984, 63–64; Snášil–Novotný 1985, 71–72).

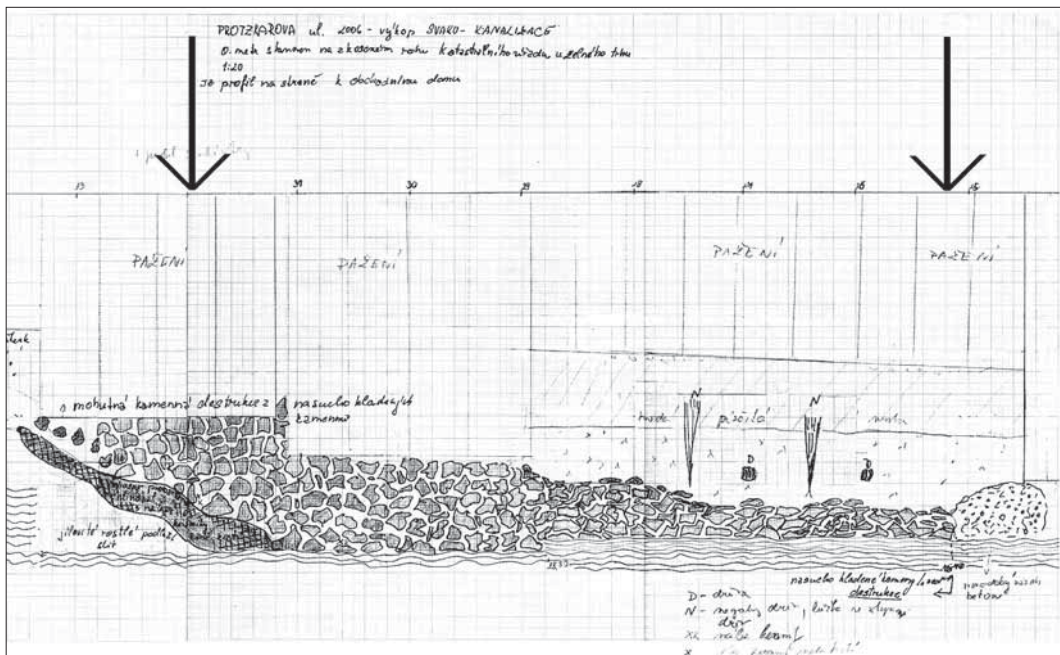
Výkop kanalizace procházel z větší části po trase stávající kanalizace vybudované již v rozmezí let 1911–1914 a sloužící úctyhodných 90 let až dosud. Oproti někdejší kanalizaci byl výkop širší, což umožňovalo sledovat zčásti neporušená souvrství obou stran – profily. Novodobý, archeologicky zkoumaný kanalizační výkop byl hluboký přibližně 3,5–4 m, přičemž dno bývalo pravidelně zaplaveno kanalizačními splašky.

V prostoru od Mariánského náměstí až po počátek ulice Protzkarovy byly zaznamenány jen menší pozdně středověké až novověké objekty bez datujících nálezů (viz NZ 766/07; Menoušková 2007, 517–518). Situace se změnila až od vyústění Protzkarovy ulice ze Zelného trhu, tj. mezi současným Katastrálním úřadem a obchodním domem Delta. Zde byly zachyceny nálezy a vrstvy vztahující se k počátkům osídlení města, tzv. kolonizační horizont 2. poloviny 13. až počátku 14. století, a k velkomoravskému sídelnímu horizontu.

S kolonizačním horizontem budování města souvisí nálezy dvou dřevěných částí (obr. 4), k nimž došlo na počátku úseku. Dřevěný opracovaný kůl a prkno (?) pocházejí z hloubky asi 3 m a lze je dát do souvislosti se zpevněním břehu nově vznikajícího kolonizačního města vůči vodoteči Rechla¹. Jejich dendrochronologické datování (laboratoř AÚ AV ČR Mikulčice) bylo posléze stanoveno na polovinu 13. století až počátek 14. století, což koreluje se zvýšenou stavební aktivitou obyvatel nově vznikajícího města a nutností zpevnit a zabezpečit břehy vodoteče. To dokládají i nálezy dalších menších dřevěných kůlů. Stratigrafická pozorování v tomto úseku ulice Protzkarovy potvrzují, že terén se v prostoru od Zelného trhu, tedy od míst zavodnění Rechlou, směrem k dnešnímu náměstí T. G. Masaryka značně zvedal a že středohradištní i středověké osídlení se tomuto úseku vyhýbalo.

4. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, první etapa 2006, ul. Protzkarova, dendrochronologicky datované dřevěné prvky. Foto D. Menoušková.

5. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, první etapa 2006, ul. Protzkarova, výřez z plánové dokumentace výzkumu. Situace kamenného náspu středohradištního stáří a dřevěných konstrukčních prvků – označeno šipkami, jihozápadní profil.

6. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, první etapa 2006, ul. Protzkarova. Situace středohradištního kamenného náspu. 1 kamenná destrukce, 2 středohradištní humózní vrstva, 3 podložní jíl, severovýchodní profil. Foto D. Menoušková.

Zásadní poznatek přinesl výzkum k velkomoravským dějinám města. Podařilo se totiž zachytit 8,3 m dlouhou kamennou destrukci (nasucho kladená kamenná zeď?), v rámci níž byly objeveny nečetné keramické střepy z 2. poloviny 9.–poč. 10. století. Mocnost destrukce směrem k náměstí T. G. Masaryka výrazně stoupala z původních 0,3 m na 1,3 m. V horní části nasedala na destrukci humózní vrstva, kterou provázely střídavě vodorovně a svisle umístěné dřevěné kůly (celkem 4 ks) v pravidelných rozestupech asi 0,4–0,5 m. Jejich souvislost s destrukcí či naopak se středověkým kolonizačním horizontem, která se jeví jako pravděpodobnější, však nebylo možné doložit, chyběl datující materiál a také jednoznačné výsledky dendrochronologické analýzy. Destrukci z nasucho kladených kamenů (obr. 5–6) provázely nálezy zvířecích kostí a drobných střepů velkomoravského stáří. Ty byly nalezeny (intaktně) také v destrukci samotné. Jinak datované keramické nálezy v rámci destrukce zjištěny nebyly. Destrukce nasedala na nepřiliš mocnou středohradištní vrstvu. Pod ní probíhalo strmě se zvedající jílovité podloží původního ostrova, které předcházelo antropogennímu dění na lokalitě. Situaci můžeme interpretovat jako hranu vzniklou činností vodoteče, nazývanou později Rechla, a zpevněnou kamenným náspem pravděpodobně středohradištního stáří.

Dle předběžně vyhodnocovaných poznatků se jeví jako velmi pravděpodobné, že ve střední době hradištní byly plochy obou pozdějších náměstí odděleny výrazně aktivní vodotečí, patrně postupně se zanášejícím ramenem řeky Moravy. O jejím rozsahu si můžeme udělat představu z následujícího srovnání. Středohradištní osídlení absentovalo v celém prostoru Zelného trhu až do poloviny dnešní ulice Protzkarovy, což v absolutním, byť do značné míry zkreslujícím, přehledu činí přibližně 70 m, zatímco první terénní úpravy kolonizačního stáří (2. pol. 13.–poč. 14. stol.) máme doložené na rozhraní Zelného trhu, ulice Protzkarovy a ulice Na Splávku, což představuje úsek asi 45 m, výraznější kolonizační vrstva se však projevuje až po zhruba 64,5 m od severní strany Zelného trhu. I tyto jen orientační údaje dokládají značný rozsah a vliv vodoteče, jíž se osídlení v různých historických dobách přizpůsobovalo. Lokální výkyvy vodoteče a patrně i příležitostné zaplavování oblasti (doložené z písemných zpráv až od středověku, archeologicky však již dříve, např. Snášil 1986, 35) vedly patrně ve střední době hradištní k vybudování mohutného kamenného zpevnění v šíři až 8 m, které přetínalo dnešní ulici Protzkarovu asi v polovině. Toto zpevnění nejenže zabezpečovalo osídlení vůči výkyvům vody a plnilo funkci hráze, mohlo mít ale i vymežující význam. Pokračování a případný průběh kamenného náspu pod stávající hustou městskou zástavbou zůstává otázkou, archeologický výzkum ho totiž zachytil takřka v celé šíři nikoli délce. Jeho rozsah je tedy nejasný.

V následující části, a to až k vyústění ulice Protzkarovy do náměstí T. G. Masaryka, byl již středohradištní sídelní horizont shora narušen intenzivními středověkými kolonizačními aktivitami. Humózní vrstvu provázely nálezy roztroušených kamenů, kůží, dřev a zvířecích kostí promísené s velkomoravskými nálezy.

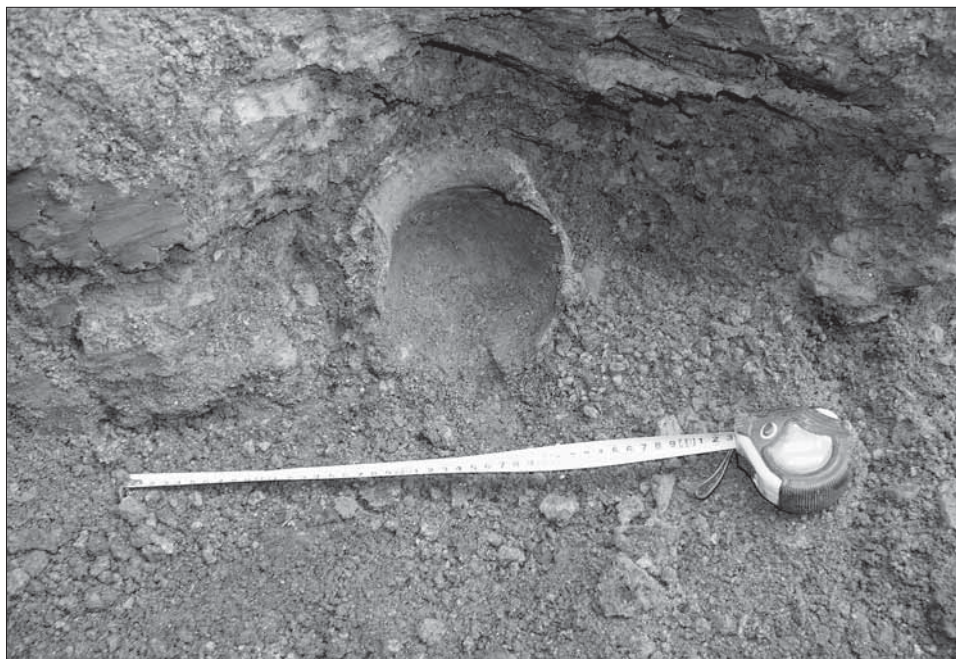
Lokalita je situována na mapě 1:5 000, odvozená, list Uherské Hradiště 5–0, rok vydání 1989, má tvar linie a vymezena je těmito koordináty od Z a J s. č. 420:210, 437:190, 443:177. Parcely č. 653/1, 653/9, 653/20, 653/2. Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 178,68–180,92 m n. m. Nálezy z lokality jsou zpracovány pod inv. č. A 250 597 – A 250 606, A 250 654 a uloženy jsou ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti.

2. etapa (listopad 2006–červenec 2007)

V tomto období pokračovala výměna kanalizace na JZ straně náměstí T. G. Masaryka, podél kostela F. Xaverského, dále ulicí U Reduty a náměstím Komenského přešla do ulice Svatováclavské. Zde druhá etapa skončila napojením na již opravenou kanalizaci na křižovatce s ulicí Kollárovou (obr. 1:2b).

I tentokrát přinesl archeologický výzkum pozoruhodná zjištění týkající se především vývoje opevnění města. Ze zjištěné situace navíc vyplynulo, že středohradištní osídlení se koncentrovalo do oblasti dnešního náměstí T. G. Masaryka až po rozhraní s ulicí U Reduty. Jen sporadicky zasahovalo jižněji. V prostoru náměstí T. G. Masaryka byla rovněž zachycena velmi intenzivní kolonizační vrstva ze 2. poloviny 13. až počátku 14. století.

7. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, druhá etapa 2007, ul. U Reduty, detail rozsáhlé požárové vrstvy z poč. 14. století datované keramikou, jihozápadní profil. Foto D. Menoušková.

8. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, druhá etapa 2007, ul. U Reduty, vnitřní hradební zeď s jílovitým základovým zářezem do humózní černošedé středohradištní vrstvy (vpravo), jihozápadní profil. Foto D. Menoušková.

9. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, druhá etapa 2007, ul. U Reduty, druhotně užitě ostění renezančního okna s otvory pro mříže ve vnější hradební zdi, severovýchodní profil. Foto D. Menoušková.

Cenný byl nález požárové vrstvy (o délce 12,5 m a mocnosti 0,1–0,6 m) v těsném sousedství s objevou vnitřní hradební zdi v ulici U Reduty (obr. 7). Vznik požárové vrstvy je možné díky zachované keramice dát do souvislosti s dobýváním města na počátku jeho vzniku, nejpozději na přelomu let 1314/1315 (útok Matúše Čáka Trenčanského). Získaná keramika ovšem nevylučuje, že k požáru mohlo dojít ještě o něco dříve a v úvahu by připadala např. poněkud vágní zpráva vztahující se k samotnému počátku 14. století, jak ji cituje např. J. F. J. Czibulka (1859, 89): „...v roce 1304 zůstalo město ušetřeno před nepřátelskými uherskými vojsky“. Požárová vrstva z kolonizačního horizontu zároveň nasedala na rozptýlenou kamennou vrstvu středohradištního stáří.

V polovině délky ulice U Reduty byla požárová kolonizační vrstva přerušena vnitřní a následně i vnější zdi kamenné maltou spojované hradby. Jejich báze se nacházela v hloubce 3–3,4 m pod úrovní současného povrchu. Mocnost činila 0,8–1 m. Maximální zachovaná výška byla 2,2 m, zdi nasedaly asi 0,8 m pod úrovní současného povrchu. Základ vnitřní hradební zdi byl zasazen do jílovitého lůžka, které přerušilo středohradištní vrstvu (obr. 8), ta dále pokračovala jen jako nevýrazná probarvená a jen s minimem nálezů. Prostor mezi vnitřní a vnější kamennou zdi byl vyplněn kamennou destrukcí a nevýraznými, popř. silně narušenými kulturními vrstvami. Jako zdiva bylo užito také rozměrných kamenických článků (zmetků či nedodělků), z nichž jeden – ostění okna se podařilo za pomoci mechanizace vytáhnout. Jedná se o renezanční pískovcové ostění (z horní či dolní části okna) určené nejspíše pro budovu radnice (obr. 9). Ukazuje na to charakter ostění, který neměl opodstatnění v běžných obytných objektech. Tři zachované pravoúhlé otvory pro osazení mříží naopak naznačují, že ostění bylo zamýšleno pro nějakou veřejnou budovu. Výrobek byl však ještě před osazením vyhozen a pragmaticky využit při stavbě (?) či opravě (?) kamenné hradby. V prostoru jihozápadně za vnější kamennou zdi hradby (směrem k náměstí Komenského)

byly ve výkopu i na obou profilech sledovány četné dřevěné konstrukční prvky (kůly). Odebrané vzorky potvrdily, že se jedná o dubové kůly. Určení dendrochronologie (laboratoř AÚ AV ČR Mikulčice) však bylo vzhledem k absenci bělového dřeva a podkorních letokruhů jen velmi rámcové a u jednoho vzorku pro malý počet letokruhů fakticky nešlo provést (vykazoval datování 1061). Archeologické datování dřevěných prvků se tak pohybuje v rozmezí 2. poloviny 13.–poloviny 14. století na jedné straně a 15.–16. stoletím na druhé straně.

Na rozhraní ulice U Reduty a Komenského náměstí souvislé středohradištní a vrcholně středověké osídlení končilo. Dále byly ve výkopu shledány jen nesouvislé či ojedinělé nálezy. Nepodařilo se tedy potvrdit existenci středověkého či dokonce středohradištního opevnění (ani osídlení) v prostoru Komenského náměstí, jak naznačoval starší výzkum R. Snášila probíhající v těsné blízkosti nově zkoumané plochy, v prostoru dnešního Klubu kultury (NZ 51/95). Ten na přelomu let 1979/1980 zachytil zbytky 18,9 m dlouhé palisády pozůstávající ze 69 kůlů zapaštěných do hrotitého žlabu a část 11,8 m dlouhé konstrukce, sestávající ze sedmi ražených dubových pilotů a kulatin, vytvářejících komory. Palisáda byla datována radiokarbonovou metodou do období 650 ± 130 let a autor výzkumu i další tehdy v Uherském Hradišti působící archeolog R. Procházka připustili její datování do středohradištního období (srovnej např. Snášil 1986, 35–36; 1987, 149–156; Procházka–Havlíček 1996, 200–212, nejnověji Galuška 2008, 115–125).

Fortifikační prvky v prostoru Komenského náměstí zjištěny sice byly, ale o poznání mladší, patrně barokní (obr. 1:2b). Jednalo se o zdivo předsunutého polygonálního či obloukovitého útvaru hradeb, který je zachycen na vedutě města z 20. let 18. století. Fortifikační funkci zdiva potvrdil i stavebně historický průzkum (sdělení Jana Štětiny z NPÚ, ú. o. p. v Kroměříži). Vedle zdiva věže či věžice zachytil výzkum v prostoru Komenského náměstí i další novověký kamenný předzáklad, destrukci kamenného základu a z cihel stavěný objekt. Dřevěné fortifikační prvky z tohoto prostoru (strojově ? opracované kůly) neprovázely žádný datující materiál a také jejich dendrochronologické datování (laboratoř AÚ AV ČR

10. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, druhá etapa 2007, křižovatka Svatováclavská–Kollárova ul., výkopové práce v prostoru barokního bastionu sv. Josefa. Pohled od severu. Foto D. Menoušková.

Mikulčice) bylo pro absenci podkorních letokruhů a bělového dřeva jen rámcové, ukazuje na polovinu 15. století. Pro srovnání lze uvést, že analogicky opracované kusy z nálezů ze Starého Města byly datovány do druhé poloviny 15. století.

Poslední významná archeologická situace této etapy výzkumu byla v souladu s očekáváním zachycena v prostoru křižovatky ulic Svatováclavská a Kollárova (obr. 10). Jednalo se o zdivo barokního bastionu sv. Josefa (k tomu již výzkum ve dvorním traktu blízké Komerční banky v roce 2000, viz NZ 699/00).

V souvislosti s opravou páteřní kanalizační sítě došlo k rekonstrukci také šachet na ulici Jana Lucemburského, parcela č. 102. Výkop nejjižnější z nich (situované k nároží Galerie Slováckého muzea) zachytil torzo kamenné hradby (maximálně zachycený rozměr činil 0,5×0,5 m).

Lokalita je situována na mapě 1:5 000, odvozená, list Uherské Hradiště 5–0, rok vydání 1989 a tvoří ji linie vymezená těmito koordináty od Z a J s. č. 443:177, 456:159, 459:131 a body 400:262, 409:258 a 421:252. Parcelní č. 653/23, 653/36, 653/37, 653/38, 102. Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 178,72–180,49 m n. m. Nálezy z lokality jsou zpracovány pod inv. č. A 250 607–A 250 653, A 250 655–A 250 657 a uloženy ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti.

3. etapa (listopad 2007–červen 2008)

Oprava páteřní kanalizace stoky „V“ pokračovala poslední etapou, a to v ulicích Dlouhé (počátek na křížení s ulicí J. Lucemburského) a Sojákově (obr. 1:2c). S výsledky tohoto výzkumu je možné seznámit jen předběžně, protože v době zpracování článku není tato etapa výzkumu ještě zcela zhodnocena. Trasa výkopu přitom korespondovala s průběhem příkopu opevňujícího město v prostoru vně gotického – pozdněgotického opevnění, respektive mezi gotickou a barokní fortifikací. S tím souvisela také dřevěná palisáda tohoto příkopu, kterou

11. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, třetí etapa 2007, křížení ul. Dlouhé a J. Lucemburského. Dubové kůly palisády příkopu, 2. pol. 15. století. Foto D. Menoušková.

12. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, třetí etapa 2008, ul. Dlouhá. Vyzdvížení dalších rozměrných dubových kůlů palisády bagrem, 2. pol. 15. století, západní profil. Foto D. Menoušková.

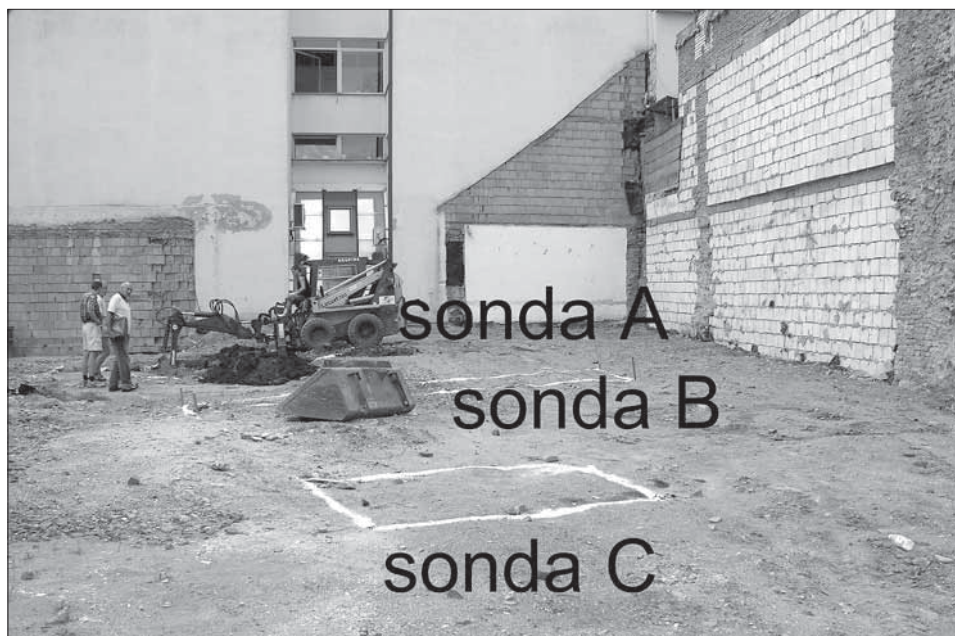
13. Uherské Hradiště, oprava kanalizační stoky „V“, třetí etapa 2008, křížení ul. Dlouhé a Sojákovy. Situace středověké kamenné hrady, jihozápadní profil. Foto D. Menoušková.

se podařilo dokumentovat v několika desítkách kusů dubových kůlů (obr. 11–12), které původně vytvářely souvislou řadu. Jejich datování bylo Dendrochronologickou laboratoří Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (M. Rybníček) stanoveno do období kolem let 1475 a 1668. V prostoru křížení ulice Dlouhé a Sojákovy pak bylo dle očekávání zachyceno kamenné maltou spojované zdivo pozdně gotického opevnění (obr. 13), které je možné o několik desítek metrů dál dosud v části vidět. V ulici Dlouhé výzkum zachytil také doklady kolonizační činnosti z 2. pol. 13. až počátku 14. století (četný dřevitý odpad). Ty byly velmi dobře patrné i v úseku ulice Sojákovy, tedy uvnitř někdejších hradeb, kde se podařilo zachytit i nečetné středohradištní nálezy.

Lokalita je situována na mapě 1:5 000, odvozená, list Uherské Hradiště 5–0, rok vydání 1989 a tvoří ji linie vymezená těmito koordináty od Z a J s. č. 413:253, 410:218, 420:210. Parcelní č. 102, 653/12, 653/9. Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 178,5–179,02 m n. m. Nálezy z lokality jsou zainventovány pod čísly A 252 519–A 252 631, uloženy jsou ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti.

3. Uherské Hradiště, Františkánská ulice, stavba polyfunkčního domu, červenec–srpen 2007

Další záchranný archeologický výzkum v roce 2007 byl vyvolán výstavbou polyfunkčního domu na ulici Františkánské, v prostoru přibližně 160 m východně od středu náměstí T. G. Masaryka. Vzhledem k výstavbě základů polyfunkčního domu formou pilotáže, bez podsklepení a s ohledem ke statickým možnostem byl archeologický výzkum na ploše realizován formou tří oddělených sond (obr. 14). Statické možnosti také omezily výběr místa pro položení sond. Sondy měly obdélný tvar a byly položeny napříč lokalitou. Hloubka sond dosahovala 3,66–4,8 m a lišila se dle toho, jak spodní či podpovrchová voda umožnila jejich maximální snížení.

14. Uherské Hradiště, polyfunkční dům, Františkánská ulice, 2007. Vytýčování a povrchové skrývání sond („A“–„C“) na lokalitě. Pohled od severu. Foto D. Menoušková.

15. Uherské Hradiště, polyfunkční dům, Františkánská ulice, 2007. Dřevěný práh s čepy k zapuštění, sonda „B“, 2. polovina 13.–počátek 14. století. Foto D. Menoušková.

Stratigrafickou situaci na lokalitě tvořila přibližně 1,5 m mocná vrstva novověké navážky, pod ní nasedalo 2,6–2,4 m mocné středověké kulturní souvrství a dále středohradištní kulturní vrstva. Ta dosahovala mocnosti kolem 0,5 m. Jednalo se o syté černé, silně humózní hlíny s organickými zbytky a uhlíky. Povrch středohradištní vrstvy se pohyboval v nadmořské výšce kolem 176,10–176,65 m n. m. a báze kolem 175,40 m n. m., tedy v hloubce kolem 4,5 m pod současným povrchem.

Výzkum navázal na rovněž sondážně prozkoumanou vedlejší parcelu č. 186/1 (výzkum P. Vitula a M. Geisler 1993, tzv. dům manželů Arnoštových; Vitula 1997, 254–256).

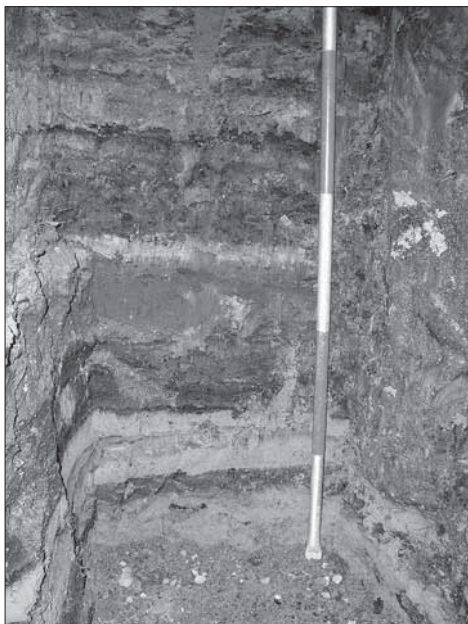
Nepodařilo se však zachytit další stopy tehdy objevené železářské výroby (14. století) ani pokračování příkopu, popřípadě další hrobové jamy zahloubené do velkomoravské vrstvy. Oproti předchozímu výzkumu byla na nově zkoumané ploše zachycena velmi mocná středověká souvrství a velkomoravský sídlištní horizont se zde nacházel o poznání hlouběji. To je dáno polohou nyní zkoumané lokality v týlu historické zástavby města. Značné množství organického odpadu tak ovlivnilo i rozdílnou stratigrafii obou sousedních poloh. Veduta z roku 1670 ukazuje na místě nynějšího domu manželů Arnoštových historickou zástavbu, zatímco prostor budovaného polyfunkčního domu na parcelách č. 186/2, 186/3, 186/4 a 653/28 tvořil dvorní trakt s hospodářskými objekty. Intenzivní hospodářskou činnost a tudíž značný nárůst vrstev také potvrdil výzkum.

Zkoumanou plochu lze v období středověku charakterizovat jako hospodářské zázemí parcel s četnými hnojišti, odpadními vrstvami (mocnou koncentrovanou organickou vrstvou se slámou, hnojem a proutky) a množstvím dřevěných konstrukčních prvků, přičemž četnost nálezů klesala směrem k severu plochy (zde situovaná sonda „C“). V jižní části zkoumané plochy, tj. v těsném zázemí středověkých domů, byla středohradištní vrstva patrně zcela zničena kolonizačními aktivitami, svědčí pro to roztroušené velkomoravské nálezy ve středověkých odpadních vrstvách i minimální mocnost vlastní středohradištní vrstvy ve zde situované sondě „A“. Zatímco uprostřed zkoumané plochy (sonda „B“) v místě pozdějšího vrcholně středověkého hospodářského objektu, hnojiště a dvorku dosahovala středohradištní vrstva mocnost 0,5–0,6 m a byla kompaktní.

Výzkum přinesl zajímavé nálezy středověkých dřevěných konstrukčních prvků např. z hospodářských zařízení ze 2. poloviny 13.–14./15. století ze sond „A“ a „B“. Zároveň byly odebrány vzorky dřev na dendrochronologickou analýzu (Dendrochronologická laboratoř Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně – M. Rybníček). Přesvědčivě se však podařilo datovat jen jeden vzorek ze sondy „B“, z konstrukce hospodářského objektu. Dub,

16. Uherské Hradiště, polyfunkční dům, Františkánská ulice, 2007. Místně neobvyklý tuhový keramický střep inv. č. A 250 546 ze sondy „B“ středo či mladohradištní (?). Foto D. Menoušková.

17. Uherské Hradiště, polyfunkční dům, Františkánská ulice, 2007. Opakující se povodňové vrstvy (šedý jíl), sonda „C“, středověk. Foto D. Menoušková.

z něhož byl trám vyroben, byl pokácen v rozmezí let 1350–1364. Druhově se jednalo ve směs o dubové dřevo, což je dřevina v údolní nivě Moravy běžná. V jednom případě byla použita olše. V sondě „B“ se také podařilo zachytit část podlahy včetně dřevěného prahu s čepy k zapuštění kolonizačního stáří (obr. 15). Ze sondy „B“ pochází také místně neobvyklý keramický střep inv. č. A 250 546 s obsahem tuhy, která pro regionální středohradištní produkci není typická (obr. 16). Jedná se navíc o masivní střep ze zásobní nádoby. Vysvětlením může být import z jiného regionu (Znojemsko, Poddunají) chronologicky odpovídající středohradištnímu období. Nádoby přitom mohlo být užito jako přepravního obalu nějakého obchodního artiklu. Nebo se s ohledem na vrstvu, v níž byl materiál nalezen, jedná o promísení typických středohradištních nálezů s nálezem z pozdního 10.–popř. 11. století, což by s ohledem na historii uherskohradištského osídlení byla jistá anomálie, naznačující sporadický pobyt lidí i v době, kdy se místo předpokládá jako neosídlené².

Ze sondy „C“, situované v severním cípu trojúhelníkovité parcely, pochází celkem 165 kusů kožených odřezků se stopami prošití. Nálezy naznačují místní dílenské zpracování ve druhé polovině 13.–počátku 14. století. Ze stratigrafického hlediska jsou zajímavé různé mocné šedé povodňové vrstvy (obr. 17), které byly v této sondě nejčtenější a obzvláště dobře patrné. Možným vysvětlením je lokace sondy do zadního traktu parcely, tedy na nezastavěné, nechráněné a ne tak často povrchově upravované místo otevřené směrem k řece Moravě. Celkem bylo zaznamenáno 9 povodňových jílovitých vrstev o mocnosti 1 až 10 cm a to do hloubky 3,66 m. Zde byly obzvláště čtené, což může naznačovat časté (jarní?) povodňové situace (lokálního charakteru?).

Lokalita je situována na mapě 1:5 000, odvozená, list Uherské Hradiště 5–0, rok vydání 1989, plocha mezi body v souřadnicích od Z a J s. č. 488:183, 487:181, 490:179, 490:187 (parc. č. 186/2, 186/3, 186/4 a 653/28). Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 180,22–180,95 m n. m. Nálezy z lokality jsou zpracovány pod inv. č. A 250 370–A 250 596 a uloženy jsou ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti.

4. Uherský Ostroh, náměstí sv. Ondřeje, listopad 2005

Při opravě vodovodního řádu a přípojek v Uherském Ostrohu na náměstí sv. Ondřeje, došlo před farou číslo popisné 36 k narušení a k následnému archeologickému výzkumu studny, která byla výkopem příčně protata (obr. 18–19).

Studna o průměru 1,3 m byla postavena z opracovaných kamenných kvádrů spojovaných maltou. A její ústí se nacházelo asi 0,2 m pod současným povrchem vozovky. Celkovou hloubku studny se bohužel nepodařilo zachytit, maximální zjištěná hloubka činila 2,65 m. Kvádry, z nichž byla postavena, dosahovaly rozměrů 0,3×0,55×0,25 m. Studna byla druhotně, po skončení životnosti, užita jako odpadní jímka. Její zásyp tvořily stavební části (cihly, písek), zlomky železných předmětů, skla a tří typů komorových kachlů (celkem 37 ks). Nález obsahoval kachle glazované tmavě zeleně, bíle a nejčteněji zastoupené s tmavě hnědou glazurou. Z nich se podařilo zachytit jak základní rádkové kachle, tak kachle římsové, rohové kachle i akroteria. Zásyp tedy obsahoval část alespoň jednoho rozebraného novověkého kamenného tělesa (obr. 20).

Přítom k zasypaní studny nedošlo jednorázově, ale postupně. Stratigrafická pozorování naznačují, že zásyp studny byl v několika místech vyrovnán vrstvou žlutého písku, která vytvářela jakési provizorní dno – vyrovnávku.

Archeologický výzkum studny a nález kachlů se podařilo z části podpořit také archivními materiály. *Pamětní kniha farnosti Uh. Ostrožské od roku 1899* uvádí totiž v nestránkovaném přepisu starších listin z pozůstalosti Josefy Porušálové (vdovy po městském písaři Leopoldovi Porušálovi) údaj k roku 1758, kdy byl nejen vysvěcen opravený farní kostel, ale byla postavena i nová studna, která nahradila studnu při kostele: „*Podobně toho roku nová studna proti Mikolaše Klimkovského domu* (tj. před dnešní farou, poznámka autorky) *na kerchově stojícím kříži, od města zbudovaná jest, z ktorej dřív než vyhotovena byla, při stavení kostela hojná potřebná voda se brala.*“ K tomu nabízí zajímavé srovnání plán z roku 1790 uložený ve Státním okresním archivu v Uherském Hradišti (*Plán a popis města Uherského*

18. Uherský Ostroh, nám. sv. Ondřeje, před farou, 2005. Celkový pohled na lokalitu, uprostřed studna vydlážděná kamennými bloky protnutá výkopem kanalizace. Foto M. Jordán.

19. Uherský Ostroh, nám. sv. Ondřeje, před farou, 2005. Výzkumu studny druhotně užitě jako odpadní jámka, detail zásypu s kachli a jejich zlomky. Foto D. Menoušková.

20. Uherský Ostroh, nám. sv. Ondřeje, 2005. Výběr z nálezů reliéfně zdobených komorových kachlů, včetně nástavce (vpravo dole). Foto D. Menoušková.

Ostrohu z roku 1790, č. 101), který studnu na rozhraní čp. 36 a 37 také zachycuje. Studna tedy sloužila od roku 1758. Konec její existence ukazují dobové fotografie poskytnuté Věrou Hednrychovou, jíž touto cestou děkuji. Dle nich se zdá být pravděpodobné, že studna byla používána patrně až do vybudování městské kanalizace v roce 1930.

Nález reliéfně zdobených kachlů, které z větší části pocházejí z jednoho kamnového tělesa, je možné dát do souvislosti se stavebními úpravami fary. K pořízení kachlů (a tedy k pořízení nových kamen) došlo nejdříve roku 1750 či nedlouho po tomto datu, a to patrně v přímé souvislosti s výstavbou fary v zadním traktu parcely (jak ji zachycuje plán z roku 1790). Dozvídáme se o tom z již citovaného přepisu starších listin z *Pamětní knihy farnosti Uh. Ostrožské od roku 1899*, kde se mimo jiné píše: „Dne 26 febr. /1750/ předvolal jest Pan vrchní Antonín Karel Postávka /.../ a tu jest jim oznámil /.../, kterak zdejší fara a kostel z gruntu stavěti se má /.../ všichni vnitřnosti, okna, dvěře, kamna /.../.“ Kamna tedy byla pořízena do fary, stojící v zadním traktu, ta však byla roku 1837 nahrazena nově vystavěnou farní budovou, která už se nacházela na místě, kde stojí i dnes, tedy v předním traktu parcely (k tomu tamtéž, s. 3). Kamna zde tedy stála od, resp. po roce 1750. Doba vzniku kamen (ve druhé polovině 18. století) se plně shoduje se stylistickým rozbohem hnědě a tmavě zeleně glazovaných reliéfních kachlů (obr. 20; srovnej např. Ryleyová ed. 2003). 4 zlomky bíle glazovaných kachlů jsou mladší a lze je dát do souvislosti s jiným otopným zařízením. Zda byla kamna z fary zrušena v souvislosti s postavením nové budovy fary, či zda ještě nějakou dobu fungovala, není bohužel jasné. Do studny byly kachle nejspíše vyhozeny až po roce 1930, tedy po skončení životnosti studny.

Lokalita je situována na ZM 1:10 000, list č. 35-11-06, rok vydání 1988, plocha mezi body vymezena těmito koordináty od Z a J s. č. 417:327, 420:327, 419:331, 422:331. Popisovaná lokalita leží v nadmořské výšce 174 m n. m. Nálezy z lokality jsou zpracovány pod inv. č. A 249 809–A 249 845 a uloženy jsou ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti.

Literatura:

- Czibulka, J. F. J., 1859: *Geschichte der königl. Stadt Hradisch in Mähren*. Brünn.
- Čoupková, J., 1999: O hradištských mostech. Zpravodaj Uherského Hradiště, č. 11, 14–15.
- Fišer, B., 1921: *Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště.
- Galuška, L., 2008: *K otázce raně středověkého opevnění Ostrova sv. Jiří, velkomoravské staroměstsko-uherskohradištské mocenské aglomerace*. Acta Mus. Moraviae, XCIII, 115–127.
- Menoušková, D., 2006a: *Archeologické doklady osídlení katastru Uherského Hradiště*. Slovákco 2005, XLVII, 67–131.
- 2006b: *Uherský Ostroh (okr. Uherské Hradiště)*. PV 47, 285. Brno.
- 2007: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 48, 517–518. Brno.
- 2008a: *Několik poznámek k topografii Uherského Hradiště. Rechla v 9.–14. století z pohledu archeologického výzkumu v roce 2006–2007*. In: Galuška, L.–Kouřil, P.–Mítáček, J.: *Východní Morava v 10.–14. století*. Brno, 229–236.
- 2008b: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště) Sojákova ul., Mariánské náměstí, Zelný trh, Protzkárova ul., náměstí T. G. Masaryka. Přehled výzkumů 2006 (v tisku)*.
- Procházka, R.–Havlíček, P., 1996: *Die slawische Besiedlung von Uherské Hradiště und ihr natürliches Milieu*. In: *Frühmittelalterliche Machtzentren in Mitteleuropa – mehrjährige Grabungen und ihre Auswertung*. Brno, 200–212.
- Procházka, R.–Sulitková, L., 1984: *Uherské Hradiště ve 13.–15. století*. Uherské Hradiště.
- Snášil, R., 1981: *Nové archeologické výzkumy*. In: *Uherské Hradiště. Dějiny města*. 488–498. Brno
- 1986: *Výsledky archeologických výzkumů Slovákého muzea za období 1981–1985*. Slovákco XXVIII, 33–46.
- 1987: *Pokus o nový výklad vzniku, vývoje a funkce velkomoravské aglomerace v oblasti uherskohradištské*. In: XVI. Mikulovské sympozium 1986, 149–156. Praha.
- Snášil, R.–Novotný, J., 1985: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1983 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1983, 71–74.

- Snášil, R.–Procházka, R., 1981: *Archeologické výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1979*. PV 1979, 53–54.
 – 1982: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1980 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1980, 52–55.
 – 1983: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1981 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1981, 62–64.
 – 1984: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1982 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1982, 63–65.
 Ryleyová, N. (ed.), 2003: *Dějiny užitého umění. Vývoj užitého umění a stylistických prvků od renesance do postmoderní doby*. Praha.
 Vitula, P., 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993, 254–256.

Prameny:

- Barták, J.: *Pamětní kniha farnosti Uh. Ostrožské od roku 1899*. Farní úřad Uherský Ostroh.
Dějiny Rechly dle kroniky V. Matulíka. 1976. Podnikový archiv Slováckých vodáren a kanalizací. Uherské Hradiště.
Plány kanalizační propusti. 1889, 1890. Podnikový archiv ČD.
Plán a popis města Uherského Ostrohu. Státní okresní archiv Uherské Hradiště, č. 101.

Nálezové zprávy z archivu archeologického oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti:

- Menoušková, D., 2000: *Kollárova ulice, Komerční banka*. NZ 699/00.
 – 2006a: *Parkoviště u nádraží ČD*. NZ 766/06.
 – 2006b: *Rekonstrukce kmenové stoky. Promont. I. část*. NZ 767/06.
 Pavelčík, J., 1997a: *Zelný trh 1995*. NZ 498/97.
 – 1997b: *Zelný trh*. NZ 525/97.
 Procházka, R., 1995–1996: *Zelný trh 1995–1996*. NZ 637/99.
 Snášil, R.–Procházka, R., 1979–1980: *Hradební, Klub kultury tzv. Ledovec*. NZ 51/95.
 – 1981: *Kollárova ul., ul. 9. května, Komenského nám., Sady československo-sovětského přátelství, Nádražní ulice, náměstí K. Gottwalda*. NZ 218/95.

Použité zkratky:

- AÚ AV ČR – Archeologický ústav Akademie věd České republiky
 č. – číslo
 č. p. – číslo popisné
 ČD – České dráhy
 inv. č. – inventární číslo
 J – jih
 JZ – jihozápad
 m n. m. – metrů nad mořem
 NPÚ, ú. o. p. – Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště
 NZ – nálezová zpráva
 PV – Přehled výzkumů
 s. č. – sekční čára
 Z – západ
 ZM – základní mapa

Poznámky:

- 1 Vodoteč Rechla je známá od středověku jako mlýnský náhon (srovnej Fišer 1921, 87; Procházka – Sulitková 1984, 54, 64), sloužila také jako zdroj vody pro dobytek i k hašení požárů, zároveň plnila funkci kanalizace. Na základě dosavadních znalostí o sedimentaci půdních horizontů v prostoru dnešního historického jádra Uherského Hradiště a s přihlédnutím k vývoji osídlení v této části města se dnes jeví jako pravděpodobné, že vodoteč byla přírodního původu a jednalo se o vysychající rameno řeky Moravy, které bylo ve středověku druhotně využito (např. Menoušková 2008a, 233).

2 Za konzultaci při určení a při interpretaci tohoto nálezu jsem zavázána PhDr. Drahomíře Frolíkové-Kaliszové a Doc. PhDr. Ludkovi Galuškoví, CSc., jimž touto cestou děkuji.

Mgr. Dana Menoušková (n. 1973), archeoložka Slovákého muzea v Uherském Hradišti, se ve svém odborném zájmu soustřeďuje na archeologické výzkumy z období středověku.

Archaeological Research Prospectings in Uherské Hradiště and Uherský Ostroh in the Years 2005–2008

A b s t r a c t

During the years 2005–2008, several salvage research prospectings took place in Uherské Hradiště and Uherský Ostroh which yielded substantial facts regarding the settlement development in these locations. The article deals with those lead or processed by the author. In the area of a parking lot under construction near the structure of the Czech Railways, a defunct canalization culvert was discovered in June 2006 (Fig. 1:1, 2, 3). The culvert was apparently built in two phases (probably before 1883 and then around 1889). The first part of the culvert, 15.80m long, was built under the rails in connection to the railroad construction. This was opened in 1883. Afterwards, the culvert was made longer on both sides, so consequently, it ended farther away from the railroad and reached the length of about 41 m. Most probably, the culvert served to lead occasional water away from under the railroad. Bearing in mind the height of the culvert (2.9 m) as well as the way it was built and its quality, we can consider the possibility that it was occasionally used as an underpass. Neither the exact date of the building nor its purpose are known. The study of archive materials seems to suggest that the culvert might have disappeared during the construction of additional storage structures for the railroad station in the 1920s–1930s (most probably around 1927). Another prospecting, results of which are discussed in the article, is the reconstruction of the base sewer network in the historical core of Uherské Hradiště. This reconstruction took place in three phases in 2006–2008 (Fig. 1:2a, 2b, 2c, 10). The prospecting has unfolded new essential facts regarding the existence of a medieval wooden solidification (Fig.4) and probably a Medium Fort Period stone rampart, dated by means of pottery finds (Figs. 5–6), that had served as a protection against the spikes of water flow (probably a drying-out billabong of the Morava river) which passed through the town center. This rampart, captured in the length of eight meters, might have had a delineating function as well. A significant fire layer was captured, related to the conquering of the town in the early 14th century, not long after it had been founded (Fig.7). Also captured were high-medieval stone fortifications which made secondary use of some stonemason's products (window walls with holes for bars, Fig. 8–9), wooden palisade from water ditch dated using dendrochronological method to the second half of the 15th and 17th centuries (Figs. 11–13), a foundation of a polygonal (?) tower built already in the framework of modern fortification as a part of the Baroque St. Joseph bastion. In 2007, a salvage archeological prospecting took place at the construction site of a polyfunctional house in the Františkánská Street (Figs. 1:3, 14, 16). The examined location can be in the medieval period characterized as the functional background of the parcels with numerous dunghills, garbage layers (thick and concentrated organic layer with straw, dung and twigs) and a multitude of wooden constructional elements. The Middle Fort Period layer was partially destroyed by later colonization activities. Also here, we have managed to date some wooden elements using the dendrochronological method (1350–1364) – they were mostly oaks, with one alder. The most noteworthy item is a part of a wooden plank floor including a wooden threshold with plugs for connection (2nd half of the 13th - early 14th century, Fig. 15), as well as the finds of numerous leather scraps, hinting at manufacture processing, and also 9 flood clay layers of varying thickness, hinting at frequent floods (of local character?, Fig. 17). The last prospecting presented in this article took place in Uherský Ostroh in the St. Ondřej (Andrew) square in 2005 (Figs. 18–19). Here, a water well was captured in front of the parish building, secondarily used as a garbage dump. The dump was filled with tiles from three different stoves (Fig. 20). Those tiles can be related to the necessary building modifications during the moving of the parish building (1750–1837).

Archäologische Untersuchungen in Uherské Hradiště und Uherský Ostroh in den Jahren 2005–2008

Z u s a m m e n f a s s u n g

Im historischen Kern der Städte Uherské Hradiště und Uherský Ostroh wurden in der Zeitspanne 2005–2008 einige Rettungsuntersuchungen vorgenommen, wobei wesentliche Erkenntnisse über die Entwicklung der Besiedlung von den genannten Lokalitäten gewonnen worden sind. Der Artikel präsentiert die von der Autorin geführten oder verarbeiteten Untersuchungen. Beim Bau eines Parkplatzes neben dem Haus der Tschechischen Bahn wurde im Juli 2006 eine bereits untergegangene Abwasserschleuse (Abb. 1: 1,

2, 3) entdeckt. Die Abwasserschleuse wurde in zwei Phasen erbaut, vermutlich vor 1883 und um 1889. Der erste Schleusenteil in einer Länge von 15 m 80 cm wurde unter der Gleisanlage schon beim Aufbau der Eisenbahnstrecke errichtet. Der Betrieb dieser Strecke wurde 1883 eröffnet. Zuletzt wurde die Abwasserschleuse verlängert, und zwar an beiden Seiten, sodass sie weiter von der Bahn mündete und ihre Länge knapp 41 m betrug. Wahrscheinlich diente sie zeitweilig zur Wasserabfuhr. Die Schleusenhöhe (2,9 m) sowie die Bauweise und die technische Qualität lassen vermuten, dass diese Abwasserschleuse gelegentlich als Durchgang unter der Eisenbahn diente. Das genaue Datum deren Untergangs sowie der Grund dafür sind nicht bekannt. Aus dem Studium der Archivalien geht hervor, dass der Untergang mit dem Anbau von Lagerräumen an das Haus der Tschechischen Bahn in den 20.–30. Jahren des 20. Jahrhunderts (höchstwahrscheinlich um 1927) zusammengehängt haben kann. Eine weitere Untersuchung, die im vorliegenden Beitrag präsentiert wird, ist die Reparatur am Kanalisationsnetz im historischen Kern von Uherské Hradiště, die im Zeitraum 2006–2008 in drei Etappen erfolgte (1: 2a, 2b, 2c, 10). Die archäologische Untersuchung brachte wesentliche Erkenntnisse über Existenz einer mittelalterlichen Holzbefestigung (Abb. 4) und einer vermutlich mittelburgzeitlichen steinernen Wallanlage, die aufgrund Keramikfunden (Abb. 5–6) datiert wurde. Sie dürfte als Schutz gegen Schwankungen im Wasserlauf gedient haben, der durch die Stadtmitte führte. Die in einer Länge von 8 Metern entdeckte mittelburgzeitliche Wallanlage kann auch eine abgrenzende Aufgabe gehabt haben. Auch weitere Untersuchungsergebnisse trugen zur Präzisierung der Erkenntnisse über die Entwicklung der Stadtbefestigung bei. Entdeckt wurden eine ausgedehnte Brandschicht, die sich auf Eroberung der Stadt (Anfang des 14. Jahrhunderts) kurz nach deren Gründung (Abb. 7) bezieht, hochmittelalterzeitliche Steinmauern samt Steinarbeiten (Steinumrahmungen von Fenstern mit Öffnungen für Gitter, Abb. 8–9), eine Holzpalisade als Umzäunung für den Wassergraben, dendrochronologisch in die zweite Hälfte des 15. und 17. Jahrhunderts datiert (Abb. 11–13), das Fundament eines polygonalen (?), bereits im Rahmen der neuzeitlichen Stadtbefestigung und eines Teils der St. Joseph-Barockbastion errichteten Eckturms. 2007 wurde im historischen Kern von Uherské Hradiště auch eine archäologische Rettungsuntersuchung beim Aufbau eines Mehrzweckhauses in der Františkánská-Straße (Abb. 1: 3, 14, 16) vorgenommen. Das untersuchte Gelände kann im Mittelalter als wirtschaftliches Umfeld für Parzellen mit zahlreichen Misthäufen, Abfallschichten (mit einer dicken konzentrierten organischen Schicht von Stroh, Mist und Zweigen) und mit einer Menge hölzerner Bauelemente gegolten haben. Die aus der mittleren Burgstättzeit stammende Schicht wurde zum Teil durch die Kolonisationsaktivitäten vernichtet. Auch hier ist es jedoch gelungen, einige hölzerne Elemente dendrochronologisch zu datieren (1350–1364); es handelte sich überwiegend um Eichen-, in einem Fall um Erlenholz. Die Aufmerksamkeit verdient ein Teil des Brettbodens inklusive einer Holzschwelle mit Versatzbolzen (2. Hälfte des 13. Jahrhunderts bis Anfang des 14. Jahrhunderts, Abb. 15), Funde von mehreren Abschnitzeln, die Werkstattbearbeitung andeuten, und auch 9 lehmhaltige Schichten von unterschiedlicher Höhe, die häufige Überschwemmungen bezeugen (Lokalcharakter?, Abb. 17). Die letzte Untersuchung, über die der Artikel berichtet, wurde 2005 in Uherský Ostroh auf dem Platz des Heiligen Andreas (náměstí svatého Ondřeje, Abb. 18–19) vorgenommen. Bei dieser Untersuchung wurde vor dem Pfarrgebäude ein Brunnen entdeckt, der sekundär als Abfallgrube diente. Die Grube wurde mit Kacheln aus drei verschiedenen Öfen verfüllt (Abb. 20). Die in der Verfüllung befindlichen Kacheln können mit notwendigen baulichen Änderungen beim Versetzen des Pfarrhauses (1750–1837) zurückgeführt werden.